BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei. / In străinătate 6 lei.

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 212 Sâmbătă 5 August 1939
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Laboratoarele universităților

In învățământul universitar s'a constatat, după războiul mondial, un oarecare dezechilibru între „catedră" și „laborator" — adică, între funcțiunea didactică a profesorilor și între misiunea profesorilor savanți, care fac cercetări în laboratoare și instituții speciale, cu caracter științific. Cum majoritatea profesorilor se mărginesc să exercite, mai mult sau mai puțin conștiincios, funcțiunea lor de ordin didactic — predând cursuri, după programul facultăților și examinând pe studenți spre a constata dacă au asimilat, sau nu, cunoștințele minimale, s'a considerat Universitatea mai mult ca o școală superioară profesională, iar nu și ca o instituție de cercetări științifice dezinteresate. Afluxul tineretului în facultăți, provocat de interese materiale — obținerea diplomelor sub forma de licențe, sau doctorate, fiind obligatorie exercițiului unor profesiuni, sau îndeplinirii unor funcțiuni publice retribuite de stat — a accentuat și mai mult caracterul de școală superioară profesională atribuit Universității și l-a agravat cu acela de liberatoare de diplome. Aproape s'a uitat că Universitatea mai are o misiune importantă, — cea mai importantă —: aceea de a contribui la progresul științelor prin cercetări făcute în laboratoarele și instituțiile dependente de ea, de către profesorii specialiști și calificați, cu reputațiunea de savanți.

Bineînțeles, că Universitatea modernă trebue să îndeplinească cele două misiuni ale sale: una, de ordin didactic și profesional și alta, de ordin științific.

De aceea învățământul superior nu poate fi redus numai la predarea didactică a cursurilor, ci el trebue să fie armonizat și completat cu cercetările științifice din laboratoarele și instituțiile universitare. Popularizarea învățământului superior, după războiul mondial, prin afluxul tineretului în facultăți, a avut, aproape în toate centrele universitare, aceleași rezultate.

Pe deoparte, s'a urmărit prin severitatea examenelor impuse înscrișilor și prin sporirea taxelor universitare, celor admiși să urmeze cursurile diferitelor facultăți, să se micșoreze numărul studenților; iar, pe de altă parte, statele și conducătorii universităților particulare, preocupați mai mult de probleme de ordin social și economic, n'au mai dat importanța cuvenită laboratoarelor și instituțiilor speciale, destinate cercetărilor științifice. De aceea, atât Universitățile noastre, cât și o mare parte din cele străine, nu dispun de mijloace suficiente pentru întreținerea și dezvoltarea laboratoarelor și instituțiilor științifice.

Pentru desvoltarea cercetărilor științifice în Universități ca și pentru întreținerea laboratoarelor și înființarea de laboratoare, s'a propus, în Franța, înființarea unei taxe pentru studiile științifice în profitul unei „Case a științelor", al cărei fond să fie administrat de personalități savante și mai ales de tehnicienii cooperației intelectuale.

„Casa științelor", alimentată de stat din bugetul general și din donațiuni particulare, există sub o altă formă în Universitățile franceze, însă beneficiarii actuali ai muncii științifice trecute, nu sunt chemați, printr'o obligațiune de justiție și de drept, să subvenționeze munca științifică actuală și să contribue la dezvoltarea sa.

Maurice Barrés a spus: „există o opoziție permanentă între învățământ și cercetări cu caracter strict științific. De fapt, laboratorul e sacrificat catedrei profesorale. Ei bine, acest antagonism, Universitatea trebue să-l rezolve".

Funcțiunea cercetărilor științifice desinteresate e îndeplinită azi, în Franța, mai mult de instituțiile Pasteur, instituțiile de chimie, electro-tehnice, de radium, dela Paris, Lyon, Nancy, Grenoble, Toulouse; iar în celelalte țări de instituțiile similare.

In Statele-Unite ale Americei, unde majoritatea Universităților sunt particulare, întreținerea laboratoarelor și a instituțiilor destinate cercetărilor științifice cade tot în sarcina particularilor, sub forma de donațiuni.

In celelalte țări, Universitățile fiind organizate și controlate de stat, s'a recurs la taxe speciale pentru întreținerea laboratoarelor universitare, impuse studenților, dar fondurile obținute sunt prea mici. Așa s'a ivit „criza științifică" în Universități. Soluția care se impune și la noi este intervenția salvatoare a statului, căci Universitățile nu-și pot îndeplini misiunea lor, fără laboratoare și instituții științifice.

Agresiunea indirectă

de I. LUGOSIANU

In importantele declarații făcute Luni, în fața Camerei Comunelor, d. Chamberlain a mărturisit că negocierile anglo-sovietice sunt stânjenite de greutatea de a se găsi o definiție satisfăcătoare a agresiunii indirecte.

Lucrul e vechiu, cuvântul e nou. Amestecul în viața internă a altor popoare, sub forma unei influențe ori a unei imixțiuni, este de mult cunoscut în practica vieții internaționale. In trecut el nu depășia însă anumite limite ale suveranității naționale. Printr'o tehnică îndemânatecă, făcută posibilă de puterea și desăvârșirea metodelor de propagandă moderne; prin opoziția violentă a ideologiilor internaționale în luptă, cu urmările ei adânci în viața națională a popoarelor; în fine, printr'o abilă demonstrație de forță, imixțiunea în viața publică internă a altor popoare a ajuns să schimbe chiar expresia suveranității naționale; să determine prefaceri în statutul teritorial al continentului și să echivaleze cu un războiu fără sânge, în care Statele, manevrate înnăuntru, cad victime unor intervenții din afară.

Intrebuințată cu succes în Austria, Cehoslovacia sau Albania, metoda a produs uimire, fără să provoace vreo reacțiune armată. Ea a adus însă o schimbare adâncă în morala, strategia și politica internațională și a determinat între altele răsturnarea completă a orientării diplomatice engleze. Noțiunea agresiunii indirecte și-a dobândit drept de cetate în vocabularul și practica vieții internaționale. Ea a fost pusă în deosebi pe primul plan al actualității de nesfârșitele negocieri angloruse, în care dificultatea unei precise definiri a ipotezelor unei agresiuni indirecte în Statele Balte, constitue piedeca de căpetenie la încheierea unui acord socotit necesar de negociatori pentru înfăptuirea unui front eficace de rezistență contra întrebuințării forței ca instrument de politică națională.

Kremlinul dorește să găsească într'un tratat de asistență mutuală cu Marea Britanie și Franța, pe deoparte o garanție în potriva unei agresiuni armate directe germane prin Statele Balte, pe de altă parte o asigurare contra evenimentelor interne din aceste State, care ar da Reichului o influență precumpănitoare în hotărîrile lor politice și care ar putea constitui indirect o agresiune.

Statele Baltice și în deosebi Estonia, Letonia și Finlanda, căci acestea sunt țările vizate, ar constitui astfel niște teritorii strategice ruse. Rusia revendică cu anticipație, beneficiul asistenței mutuale a viitorului tratat cu Anglia și Franța, pentru cazul când țările baltice ar da posibilitatea unei agresiuni indirecte contra Sovietelor. O asemenea clauză ar fi de natură să dea naștere în țările baltice interesate la bănuiala că Rusia ar putea urmări extinderea dominației ei asupra teritoriului lor. Sovietele stăruesc totuși cu energie în cererile lor și intransigența lor este mărită de un element psihologic: acordul de la Muenchen și doctrina apărării imperiale, care a avut curs la Londra și Paris câteva luni după Muenchen, și care li s'a părut că echivalează cu libertatea de acțiune consimțită Reichului contra Slavilor în Orient, determină diplomația sovietică să ceară garanții cât mai precise acum când este vorba de o acțiune de rezistență colectivă. Cum s'ar putea de altfel, obiectează ea, ca Rusia să-și dea ajutorul mutual în Europa occidentală, fără ca la rândul ei să fie garantată pe deplin contra agresiunii sub toate formele ei, în Europa răsăriteană?

La Londra, ca și la Paris, nu se nesocotește valoarea acestor argumente. Primejdia agresiunii indirecte este considerată ca o realitate. Din momentul, în care necesitatea asistenței mutuale a fost recunoscută la Londra, nu se putea evita discutarea problemei concrete a eventualității unei agresiuni indirecte prin Statele Baltice.

In stadiul actual al negocierilor, Anglia și Franța sunt gata să garanteze Letonia, Estonia și Finlanda contra unei agresiuni armate, care ar pune în primejdie independența și integritatea lor, sunt dispuse să dea contribuția lor militară în acest scop și să enumere nominal cele trei State în acordul lor cu Sovietele. O asemenea obligație nu le apare însă cu putință de cât dacă Statele Balte ele însele consimt să se apere. Dar dacă ele nu iau această hotărire sau dacă se pun în situația de a face posibilă o agresiune indirectă? In acest caz, o asemenea obligație ar părea la Londra în contradicție cu libertatea națiunilor și cu principiul clasic de neintervenție în politica altor State. Un asemenea amestec în viața internă a țărilor baltice pare greu de primit la Londra, unde se crede că o coaliție contra agresiunii nu poate lupta decât pentru menținerea statului-quo, căci într'altfel ea și-ar pierde sprijinul Statelor democratice sau al țărilor care vor menținerea statutului teritorial de astăzi.

Statele Baltice, la rândul lor, nu înlesnesc soluția problemei. Ele refuză să facă vreo alegere între puternicii lor vecini și caută să se mențină într'o politică de strictă neutralitate. Legate printr'un pact de neagresiune mai vechiu cu Rusia, Letonia și Estonia au semnat la 7 Iunie 1939

(Continuare in pag. 2-a)

Un grup de 30 americani in vizită la ministerul agriculturii

Grupul de oaspeți americani în vizită la ministerul de domenii, având în mijloc pe d. ministru Cornățeanu

D. profesor dr. N. Cornățeanu, ministrul agriculturii, a primit Miercuri la ora 12, un grup de 30 americani dela „Institutul american pentru afaceri streine", sosiți sub conducerea d-lui Sherwood Eddy.

Grupul american a întreprins o călătorie de studii în Europa, spre a se informa asupra stărilor de lucruri europene, în special din punct de vedere economic, agricol și social.

D. ministru Cornățeanu s'a întreținut timp îndelungat cu oaspeții americani, în special asupra situației agricole: reforma grară, exploatarea țărănească, rentabilitatea întreprinderilor agricole, programul de refacere și raționalizare agricolă etc., făcându-le o amplă și documentată expunere asupra tuturor problemelor acestora și răspunzând la multiplele întrebări și lămuriri cerute și cari au fost primite cu un deosebit interes de oaspeții americani.

CURIER LONDONEZ

Patrusprezece ore și jumătate într'o cabină de oțel ermetic închisă

Profesorul J. B. S. Haldane și-a mai sporit săptămâna trecută marea sa reputație de curagios cercetător științific.

D-sa a petrecut 14 ore și jumătate, într'o cabină de oțel ermetic închisă, în cursul unei serii de experiențe, având de scop să stabilească în ce mod au murit cei 99 de cameni, cari formau nefericitul echipaj al submarinului „Thetis" scufundat în împrejurări atât de tragice.

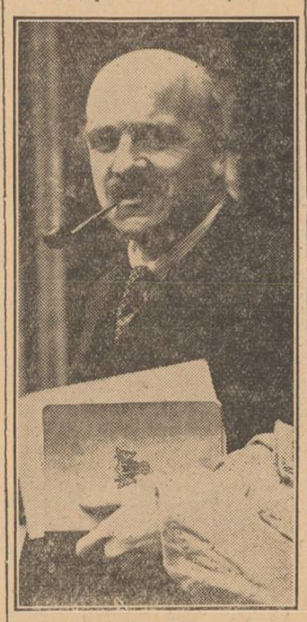

Profesorul J. B. S. HALDANE

In timpul cât a stat închis d. Haldane și-a notat cu meticulozitate senzațiile cu o scriere care oglindea treptat turburările ce se manifestau în organismul și spiritul său.

El nu și-a pierdut însă nici o clipă cumpătul și a fost capabil, nu numai să completeze relatarea impresiilor sale, dar și să facă o amănunțită declarație despre ele în fața tribunalului, chiar în aceeași zi.

O notă scrisă de profesorul Haldane după ce a fost 14 ore și jumătate prizonier, suna astfel:

„Judecând după senzațiile mele personale, nu mai sunt atât de tare cum eram acum cincisprezece ani".

La drept vorbind d. Haldane a fost totdeauna „tare". In timpul marelui război, pe când era ofițer în faimoasa „Pază neagră", pasiunea sa pentru experiențe l-a făcut să se intereseze foarte de aproape de tunurile de tranșee, introduse pentru prima oară în 1915.

Absoluta sa nepăsare de propria-i siguranță și obiceiul ce avea de a purta rachete în buzunare, au făcut să fie poreclit „Bombo".

CENTRE DE JOCURI DE VACANȚA PENTRU COPII

In ultimii ani consiliul municipal al Londrei a făcut foarte mult pentru copiii săraci, creând pentru ei terenuri de joc, bazinuri de înot, etc. Dar, nimic nu se poate compara cu centrele de jocuri de vacanță, dintre care 30 se pregătesc să primească vre-o 20.000 de copii cari n'au putut părăsi Londra în timpul lunei August.

In aceste centre, se pune la dispoziția copiilor între orele 2—4 p. m. și 5—7 p. m. cele mai variate posibilități pentru jocuri organizate sau distracții de tot felul începând dela îmbrăcarea păpușilor până la pictură după natură. Ei sunt îndemnați să-și exerseze atât mintea cât și corpul și nici un copil nu e socotit prea mic pentru a lua parte la aceste distracții. Dar, ceeace e și mai important e că acești copii sunt astfel, ținuți departe de primejdiile străzii și în acelaș timp pot gusta din unele plăceri pe care nu și le-ar putea procura din modestele lor mijloace de copii săraci.

TERITORIALII IN LAGARE

Cea mai mare mișcare de trupe care s'a făcut vreodată în Marea Britanie în timp de pace, a fost săptămâna trecută când 50.000 de teritoriali au fost concentrați pentru cincisprezece zile de instrucție intensivă.

Săptămâna aceasta au fost în lagăre peste 80.000 de teritoriali, iar săptămâna viitoare — care va forma punctul culminant — vor fi concentrați 135.000. Toate regimentele motorizate și mecanizate au călătorit în cursul nopții spre a evita congestionarea drumurilor.

Săptămâna viitoare se vor face în toată țara manevre spre a se încerca atât eficacitatea acestor trupe cât și a mijloacelor lor de transport. Se poate spune că aceste manevre vor echivala cu o adevărată mobilizare.

MANEVRE NAVALE

Luni, 25.000 de ofițeri și soldați din rezervele marinei regale vor fi chemați sub arme. Acest număr se va adăoga la cei 2500 de rezerviști de marină cari au fost concentrați acum vreo câteva săptămâni.

Intreaga flotă de rezervă va fi pusă pe picior de mobilizare ca în timp de război. Vor lua parte la manevre vreo 150 de vase, între care un mare cuirasat purtător de avioane, patru escadrile de crucișătoare, patru flotile de distrugătoare și un număr de vase mai mici și auxiliare.

(Continuare in pag. 2-a)

Anglia a acordat un credit de 8.063.300 lire sterline Poloniei

Serviciul special al „Universului"

Londra, 2 (A.T.E.). — *La ministerul de finanțe din Londra, s'a semnat azi între reprezentanții guvernelor Angliei și Poloniei un acord pe baza căruia se acordă Poloniei un credit de 8.063.300 lire sterline pentru cumpărarea de produse britanice.*

Creditul va fi garantat prin bonuri emise de guvernul polon cu dobândă de 5% și amortizabile în 16 ani, începând din 1941.

Un cuirasat și patru torpiloare engleze au sosit la Istanbul

Istanbul, 2 (Rador). — Cuirasatul „Warspite", purtând pavilionul amiralului Cunningham, însoțit de patru torpiloare engleze, a sosit azi dimineață la Istambul.

In cinstea marinarilor englezi se vor organiza numeroase festivități. Vineri, amiralul Cunningham va pleca la Ankara, unde va avea o întrevedere cu d. Ismet Inonu, președintele republicii, și cu generalul Fevzi Ciakmak, șeful statului major al armatei turcești.

—ox⊙ ❖ ⊙xo—

GENERALUL HUTZINGER A SOSIT LA LONDRA

Londra, 2 (Rador). — Generalul Hutzinger a sosit Miercuri la ora 16 la Londra, venind dela Paris.

El avea întrevederi cu membri statului major britanic cu privire la ultima misiune pe care a avut-o în Turcia.

Un nou val de căldură in Statele-Unite

Recoltele sunt grav periclitate

New York, 2 (Rador). — **Un nou val de căldură și secetă bântuie în prezent estul Statelor Unite, provocând mari pagube recoltelor, care au suferit în ultima săptămână din cauza lipsei de ploaie.**

In statele din Noua Anglie, recoltele sunt serios păgubite. In Massachussetts, ele vor fi complet pierdute dacă nu cade ploaie în scurt timp. In Long Island au isbucnit numeroase incendii de păduri, care au putut însă să fie stinse.

Românizarea toponimiei

de N. BATZARIA

Ne îngăduim a aminti că despre această chestiune am scris mai de mult în „Universul" un un articol destul de amănunțit. Articolul fusese provocat de o propunere — venită nu știm de unde — ca primarii din Dobrogea să schimbe, românizându-le, numele turcești ale orașelor și comunelor din această provincie.

Am căutat atunci să scoatem în evidență următoarele două lucruri: a) o problemă de o importanță așa de mare, cum este românizarea toponimiei, nu poate fi lăsată spre rezolvare la aprecierea primarilor, cari pot fi gospodari eminenți, dar cărora nu li se poate pretinde să posede cunoștințele trebuincioase în domeniul istoriei, filologiei și linguisticei. Propuneam atunci, cum propunem și acum, alcătuirea unei comisiuni, în care să intre persoane competinte în materie.

Al doilea. Mai scoteam în evidență în articolul, de care am pomenit, că dacă în Dobrogea avem mai mult o toponimie turcească, în restul țării predomină toponimia slavă.

Acum, un domn profesor, ale cărui bune intenții au fost subliniate de ziarul nostru într'un articol special, revine asupra acestei chestiuni, stăruind asupra necesității de a se româniza toponimia turcească din Dobrogea.

In sprijinul propunerii sale, d-sa aduce un argument nou: nu trebue ca numele stațiunilor noastre maritime și ale localităților balneare sau terapeutice, la care invităm lumea de peste hotare, să fie străine, să aibă o rezonanță străină.

Abstracție făcând de valoarea și greutatea acestui argument, suntem în principiu de acord cu propunerea de a româniza toponimia, însă — adăugăm numaidecât — cu condiția ca această românizare să nu se limiteze la toponimia turcească din Dobrogea și cu condiția ca românizarea să nu fie o chestiune de improvizare sau de inspirație personală de moment, ci rodul unor serioase cercetări.

Un singur exemplu, care să arate nevoia acestor cercetări. Domnul profesor — dacă nu-l numim, este pentrucă nu și-a dat numele — propune, între altele: „De ce lacului Sutghiol nu i s'ar da numele de lacul Ovidiu?"

Firește, i s'ar putea da, însă, tot căutând altă localitate pentru a perpetua amintirea marelui poet latin, n'ar fi oare mai simplu și n'ar suna oare mai ispititor și mai atrăgător, dacă ne-am mulțumi să traducem cuvântul compus turcesc „Sutghiol", numindu-l „Lacul Laptelui"?. In adevăr „sut" în limba turcă înseamnă lapte, iar „ghiol" înseamnă „lac".

Mai relevăm în treacăt faptul, care, în împrejurările actuale, nu este lipsit de importanță, că bunii prieteni și credincioșii noștri aliați turcii nu s'au gândit măcar — așa cum au făcut alții — să vadă în toponimia Dobrogei sau în numărul, până mai acum câteva decenii, destul de mare al populației turcești din Dobrogea, un pretext pentru formularea de ceva revendicări. Tot ce au dorit și doresc este ca, atât în Dobrogea, cât și în toate celelalte ținuturi, România să se afirme cât mai tare și mai unitară. Așa fiind, nu s'ar auzi din partea lor nici un glas de nemulțumire, dacă am româniza toponimia provinciei, pe care au stăpânit-o câteva veacuri.

(Continuare in pag. 2-a)

SOLEMNITATEA DELA „ATHENEE PALACE"

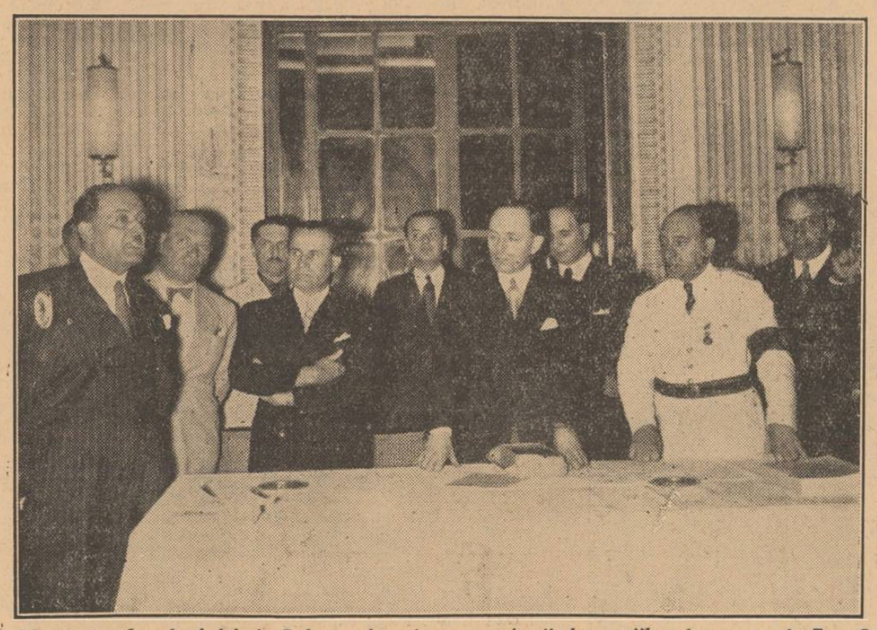

Miercuri a fost la Athénée Palace solemnitatea remiterii decorațiilor decernate de Exc. Sa d. Emile Eddé, președintele Republicii libaneze
Dela dreapta: d-nii ministru Bujoiu; Spitzmüller, însărcinatul cu afaceri al Franței și ministru Mitiță Constantinescu
(Darea de seamă în corpul ziarului)

Vedere din apropierea muntelui Joagăru (Brașov), la poalele căruia se află poiana „Regina Maria"